

Warzecha, Julian

Sprawozdania z działalności Towarzystwa : Sprawozdanie z działalności Wydziałów : Wydział I Językoznawstwa i Historii Literatury : Streszczenia referatów : Polszczyzna biblijna dzisiaj

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 70, 150-151

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

okrutna scena jest przedstawiona w taki sposób, aby odbiorca uznał, iż racja jest niewątpliwie po stronie skrzywdzonego na honorze małżonka. Komizm pojawia się w następnej sekwencji, kiedy to prawdziwa żona jak gdyby nigdy nic kładzie się, nie czyniąc hałasu, u boku męża. Widząc ją w łóżu rano, rycerz wybucha (s. 304):

Czy mam swym zmysłom nie dowierzać
I moim własnym obu rękóm?
Musisz mieć przecież na swym ciele
Krwawe siniaki od mych ostróg!
Doprawdy, dziwię się niezmiernie,
Że po tym wszystkim jeszcze żyjesz!

Na to żona udowadnia rycerzowi, podnosząc koszulę, że nie ma na ciele ani jednego sińca, nie ucierpiały też warkocze – dodaje żona zdejmując czepek z włosów – a rzekomy ucięty warkocz okazuje się uciętym ogonem ulubionego wierzchowca pana domu. Tak sprytna żona wmówiła mężowi, że jest niespełna rozumu, a ponadto niedowidzi i winien co prędzej udać się na pielgrzymkę, aby wymodlić uzdrowienie.

Jak wynika z tej krótkiej prezentacji, przykład dawnych tekstów wymaga szczególnej staranności w kwestii oddania warstwy językowej i kulturowej. Środki wyrazu muszą być dobierane według zasady złotego środka, tak, aby dać odbiorcy efekt „inności” i „dawności”, podnoszony jako niezbędny warunek udanego przekładu przez teoretyków tej dziedziny, a równocześnie unikać niepotrzebnej stylizacji archaicznej, co mogłoby zniechęcić współczesnego czytelnika.

Julian Warzecha SAC

POLSZCZYŻNA BIBLIJNA DZISIAJ

To wystąpienie autora w TNW tworzy z dwoma poprzednimi (1. O potrzebie dokonywania nowych przekładów Biblii na język polski; 2. prezentacja części najnowszego przekładu Biblii – *Nowy Testament i Psalmy*, Częstochowa 2005), pewien ciąg myślowy. Chodzi o zagadnienie współczesnych przekładów Biblii. Za trzecim razem autor skupił się na języku, jakim należałoby się przy tym posługiwać. Nawiązał przy okazji do konferencji *Polszczyżna bibliżna – między tradycją a współczesnością*, która odbyła się w dniach 25–27 września 2006 r.

w Gródku n. Dunajcem. Była ona ważnym wydarzeniem i stanowi pewną orientację, jaki j. polski winno się stosować w przekładzie Biblii. Wyróżnił przy tym trzy stanowiska: 1. konserwatywne (traktuje polszczyznę biblijną jako wartość podlegającą szczególnej ochronie i w zasadzie niezmienną); 2. rozważnie modernizujące (dostrzega możliwość i potrzebę jej rozwoju); 3. liberalne (traktuje ten zasób polszczyzny jako zjawisko raczej przypadkowe czy wręcz szkodliwe). Większość językoznawców opowiada się za drugim podejściem. Autor uzasadnił potrzebę rozwoju tego rejestru językowego, a następnie podał szereg przykładów z prac nad przygotowywanym (w Edycji św. Pawła) przekładem Starego Testamentu, które nie tylko zilustrowały trudne i odpowiedzialne wybory językowe, ale też wzbudziły ożywioną dyskusję.

Maciej Grochowski

O KRYTERIACH ROZRÓŻNIANIA SZYKU NEUTRALNEGO I NACECHOWANEGO W JĘZYKU POLSKIM

Szyk to oparty na pojęciu następstwa / uprzedniości stosunek linearny dwóch elementów, które łączy związek składniowy i / lub semantyczny. Szyk jako atrybut obiektów segmentalnych jest ściśle skorelowany z cechami suprasegmentalnymi wypowiedzenia i nie może być bez nich badany. Pojęciem inkluzywnym względem szyku neutralnego i nacechowanego jest szyk dopuszczalny, czyli zgodny z obowiązującymi konwencjami.

Każdy empirycznie dany porządek linearny wymaga konfrontacji z kodem, a więc *de facto* z pewną wiedzą o języku. Częścią tej wiedzy są prawidłowości ogólne i szczegółowe z zakresu składni linearnej. Jeżeli dany element wypowiedzenia ma na mocy kodu szyk stały, to opozycja szyku neutralnego i nacechowanego elementu tego nie dotyczy (por. np. antepozycję przyimka względem rządzonego rzeczownika, operatora *coraz* względem form stopnia wyższego przymiotnika i przysłówka, a także interpozycję spójnika właściwego względem łączonych wyrażeń). Hipoteza, że szyk danego elementu jest neutralny bądź nacechowany, jest trafnie postawiona, jeżeli element ten może zajmować co najmniej dwie pozycje linearne, a zmiana pozycji nie pociąga za